

A FEGYVERNEMI TISZTKÉPZŐ ISKOLÁK ÉS TANFOLYAMOK POLITIKAI VIZSGÁI

Farkas Mihály vezérezredes, honvédelmi miniszter bajtárs, a fegyvernemi tisztiiskolák előkészítő tanfolyamának megnyitásán, 1949 július 4-én a következőket mondotta:

„A tisztképzés fiatal néphadseregünk építésének egyik legdöntőbb láncszeme. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy a tisztikar összetétele, annak politikai és katonai tudása, magatartása határozza meg döntő mértékben egy hadsereg harci értékét, jellegét.”

Az 1949–50-es kiképzési év számos tapasztalata csak megerősíti, alá-húzza és igazolja a miniszter bajtárs egy évvel ezelőtt tett és törvényként elfogadható megállapítását, amelynek értelmében és szellemében, valamint a dicső Szovjet Hadsereg értékes tapasztalatainak felhasználásával folyik tisztképzésünk a fegyvernemi tisztképző iskolákon. Csak néhány hét, vagy talán csak néhány nap választ el bennünket azoktól a napoktól, amikor a fegyvernemi tisztképző iskolák növendékei, néphadseregünk leendő tisztjei a tanfolyamzáró vizsgák során számot adnak tanulmányi eredményeikről, hogy utána mint néphadseregünk fiatal tisztjei és parancsnokai fejtsenek ki hasznos munkát a hadsereg építése és fejlesztése terén.

A tanfolyamzáró vizsga az ellenőrzésnek egyik formája és alkalmazása. A tanfolyamzáró vizsga keretén belül a politikai vizsgának egyik célja az, hogy képet kapjunk a növendékek politikai felkészültségéről, előmeneteléről, politikai érettségéről, szorgalmáról. A politikai vizsgának másik célja az, hogy éppen a növendékek feleletein keresztül lemérjük az iskolán folyó oktatási munkát, megnézzük, hogy a politikai oktatás elérte-e a felállított követelményeket. Egyszóval: a politikai vizsgák során az iskola pártpolitikai apparátusa is vizsgázni fog.

Sztálin elvtárs az ellenőrzés jelentőségéről azt mondta:

„A végrehajtás jól megszervezett ellenőrzése — ez az a fényező, mely segítségünkre van abban, hogy apparátusunk munkájának állapotát bármikor megvilágíthassuk, s a bürokratákat és irodakukacokat a napfényre hozzuk.”

A politikai vizsgák alkalmával a növendékek feleleteinek tükrében meg-láthatjuk, hogy: évközben az előadásokat módszeresen és érthetően tartot-tuk-e meg, a növendékek egyéni tanulására biztosítottunk-e elég időt, az egyes tanulócsoportok élére a legmegfelelőbb növendékeket állítottuk-e, az évközi konzultációk rendszeresek és sikeresek voltak-e, a növendékeket a helyes jegyzetkészítésre megtanítottuk-e, a klub- és kultúrfelvilágosító mun-kát úgy szerveztük-e meg, hogy azok a növendékek tanulmányi előrehala-

dását elősegítse, stb. Például a gyalogos tisztképző iskolán a második év-
közi ellenőrző vizsga alkalmával tapasztalható volt, hogy több növendék
nem értette, hogy az imperializmus a kapitalizmusnak egyik szakasza.
Ezek a növendékek magát a kapitalizmust annak virágzó korszakára vonat-
koztatták. Ezek a növendékek nem látták világosan, hogy az imperializmus
is kapitalizmus, csak annak rothadó szakasza. A vizsgabizottság tagjai
nagyon helyesen nem húnytak szemet e téves nézet felett, hanem ott a hely-
színen kijavították ezeknek a növendékeknek helytelen magyarázatát. Persze,
az ilyen jelenségeket azonnal ki kell értékelni. Lehet, hogy már maga az
előadás sem foglalkozott kimerítően az imperializmus vizsgálatával az
említett szempont szerint, vagy a szemináriumon nem mélyedtek el ennek
a kérdésnek a megvitatásában, vagy a tanulócsoporthoz volt a hiba, vagy
a növendékek félnek konzultációs kérdéseket feltenni. Ugyancsak ennél az
iskolánál — de másutt is — tapasztalható volt, hogy a feleletek nem eléggé
gyakorlatiasak, elvontan tárgyalják az egyes kérdéseket. Ebből arra követ-
keztethetünk, hogy a szemináriumok vezetői sem törekszenek az elméleti
kérdések gyakorlatias megvitatására.

Összefoglalva az eddig elmondottakat: a politikai vizsgákat használ-
juk fel arra is, hogy a növendékek vizsgaeredményein keresztül felfedjük az
oktatásnak, de általában az egész pártpolitikai munkának a meglévő hiá-
nyosságait, leszűrjük a tapasztalatokat és okulunk belőle a jövőre nézve.
Ezek a tanfolyamzáró vizsgákra fokozottabb mértékben érvényesek, már
csak azért is, mert egy újabb oktatási év előtt állunk, s nekünk mindig a
tökéletesebb felé kell haladnunk.

A vizsgák általában, de a tanfolyamzáró vizsgák különösen — nyo-
mot hagynak a növendékek életében. Eppen ezért fordítsunk nagy gondot
a vizsgák komolyságára. Használjuk ki helyesen a növendékek szorongó
érzését, amellyel a vizsgákra készülnek és ott megjelennek. (Vigyáznunk kell
arra, hogy a szorongó érzés ne hogy félelembe és rettegésbe csapjon át.) A
helyiségeknek, ahol a vizsgáztatás folyik, adjunk ünnepi külsőt, díszítsük fel
azokat. A légvédelmi tüzér iskolánál a tartalékos tiszti tanfolyam politikai
vizsgáját a lövegszínen tartották meg. A lövegszín homlokfalán vezető
nagyjaink arcképeit helyezték el, jelszavakat raktak ki és feldíszítették az
egész helyiséget — ünnepi külsőt adtak neki. A tanfolyam hallgatói kifénye-
sített lábbeliben és kimenőöltözetben jelentek meg a vizsgán. Látni lehetett,
hogy a tanfolyam hallgatói feszült várakozással és a számadás szorongó
érzésével várták azt a percet, amikor rájuk kerül a sor. Jó, ha a politikai
apparátus még a vizsgák megkezdése előtt felméri a növendékek között ural-
kodó hangulatot. Ha azt látják, hogy a vizsgától való félelem és rettegés
lett úrrá a növendékeken — egyéni beszélgetéssel, az aktívák bevonásával
és a faliújságokon keresztül szereljük le. Ellenkező esetben a feleletek nem
fogják hűen visszatükrözni a növendékek tanulmányi fokát és a tulajdon-
képpen eredményeket.

Döntő, hogy a növendékeknek elegendő időt biztosítsunk az ismételésre,
amikor rendezik magukban az előadások anyagának lényeges kérdéseit, át-
nézik jegyzeteiket, áttanulmányozzák azokat az előadásokat, amelyekben
gyengéknek érzik magukat, kikutatják azokat a kérdéseket, amelyekkel
kapcsolatosan téves nézeteik vannak, vagy amit nem értettek meg eléggé.
Az előírt ismétlési idő alatt a legteljesebb nyugalmat biztosítsuk a növen-
dékek számára és gondoskodjunk arról, hogy a növendékek rendelkezésére

álljanak mindazok a segédeszközök (irodalom, szemléltető agitáció, stb.) amelyek az anyag elmélyítését még az utolsó napokban is elősegíthetik.

A tanulmányi idő végső szakaszában a legnagyobb mértékben és a legszorosabban szervezzük meg a konzultációs szolgálatot. Hívjuk fel a tanulócsoporthoz vezetőinek a figyelmét és mozgósítjuk az aktívakat arra, hogy az a növendék, akinél tanulmányai során olyan kérdés merül fel, amit sem maga, sem a tanulócsoporthoz sem tudtak helyesen megoldani, megválaszolni — forduljon teljes bizalommal a konzultációt tartó politikai tisztekhez. Az iskolának és az iskola politikai osztályának politikai tiszteje pedig felelősségük teljes tudatában minden időben (ha csak hivatalos és nagyon fontos egyéb elfoglaltságuk nincs) álljanak a növendékek rendelkezésére a konzultációs szolgálat keretén belül és azon kívül. Ezzel a növendékek felelősségérzetét is fokozzuk, mert látni fogják, hogy a politikai tisztek is mindent megtesznek, hogy segítségükre legyenek a tanulásban, a jó és kiváló tanulmányi eredmény elérésében. Helyes, ha a politikai tisztek konzultációs szolgálatát a politikai osztály vezetője osztja be. A növendékek előtt pedig ismertetjük, hogy mikor, hol, kik tartanak konzultációs szolgálatot. Jó, ha a faliújságok is foglalkoznak a konzultációs kérdésekkel.

Magának a vizsgának megszervezése alapos körütekintést és pontos szervezést követel meg. A politikai osztálynak a legaprólékosabban kell elkészítenie a vizsga rendjét, annak lefolyását. Ezzel kapcsolatosan példának említhetjük meg a gyalogos tisztiiskola második évközi ellenőrző vizsgájának megszervezését.

Az iskola pártpolitikai apparátusa jóval a vizsgák előtt értekezletet tartott, melynek napirendi pontja az évközi ellenőrző vizsga előkészítése és megszervezése volt. Ezen az értekezleten mindenekelőtt lerögzítették a politikai vizsgák elvi szempontjait. Meghatározták azokat a teendőket, amelyek a vizsgák előkészítésének szakaszában a pártpolitikai apparátus előtt állottak (konzultációs szolgálat, a pártaktívák mozgósítása, a vizsgakérdések kidolgozása, a faliújságok szerkesztése, stb.). Megjelölték azt is, hogy az egyes feladatok végrehajtásáért ki a felelős és rögzítették a határidőket. Majd pontosan, lépésről-lépésre szabályozták a vizsgák rendjét, módszerét és a vizsgák kiértékelésének mikéntjét. A vizsgák előkészületének idejére és a vizsgákra egy pontos munkatervet készítették. Minden politikai tisztnak volt feladata, mindenki felelős volt valamiért.

Mindenki végezte a munkáját. A faliújságokon foglalkoztak a vizsgák jelentőségével, a növendékek párosversenyre hívták ki egymást, a tanulócsoporthoz kelték versenyre egymással, a felkészültebbek felkarolták a gyengébbeket, működött a konzultációs szolgálat, röpcédulák buzdították a növendékeket a fokozottabb tanulásra és a vizsgán való jó szereplésre, a kommunisták komoly munkát végeztek a vizsgák sikere érdekében.

A vizsgák előtti héten nem várt körülmények jöttek közben és veszélyeztették az eddig kifejtett munkát és a sikert. Újabb értekezletet hívtak egybe, amelyen az új helyzetnek megfelelően módosították az előző értekezlet határozatait, észszerűen átállították a pártpolitikai munkát a megváltozott helyzetnek megfelelően. Így biztosítva volt a vizsga zavartalansága.

A vizsgák folyamatosságát és fegyelmezettségét nagy mértékben biztosítani tudjuk, ha az egyes tárgykörökben is több vizsgabizottságot állí-

tunk fel és a növendékek tanulócsoport-kötelékben vizsgáznak. A tanuló-csoport vezetője felelős azért, hogy idejében megjelenjenek az egyes vizsgabizottságok előtt és a növendékek fegyelmezetten viselkedjenek.

Milyen legyen a vizsgáztatás módszere? Ezen a téren a módszerek sokféleségével találkozunk.

Legjobb, ha a vizsgáztatás „cédularendszerrel” történik. A kérdéseket kis cédulákra, papírszeletkékre gépeltessük le, amelyek közül majd a növendékek két kérdést kihúznak. Amikor a növendék a bizottság elé lép és kihúzza a két kérdést, adjunk a növendéknek papírt is, amire vázlatosan feljegyzi a kérdésekre adandó válaszát. A tapasztalat azt mutatja, hogy ajánlatos a kérdésre adott válasz vázlatát a felelet után elkérni és megnézni, mielőtt a bizottság elbírálná a feleletet. Ugyanis sokszor megtörténik, hogy a növendék meglepődik, zavarosan beszél, noha tudja a kérdés lényegét, amiről a növendék által elkészített vázlat alapján meggyőződhetünk. A növendék, amikor kihúzta a kérdést, ott a bizottság előtt olvassa el és jelentse, hogy érti-e vagy sem. Előfordul, hogy növendékek nem értik a kérdést, nem világos előttük, hogy tulajdonképpen mire is kell válaszolniuk és ez csak a felelet során derül ki. Helytelen, ha a vizsgáztató bizottság türelmetlen (sajnos, ebbe a hibába nagyon sokan beleesnek). A vizsgáztató bizottság mindaddig ne szóljon közbe, ne szakítsa félbe a feleletet, amíg a növendék a kérdést ki nem merítette és „végeztem!”-mel nem jelenti, hogy nincs több mondanivalója. Amennyiben a növendék válasza nem elégitette ki a bizottságot, úgy akkor tegyen fel kiegészítő kérdéseket.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a politikai vizsgának is, mint az ellenőrzésnek segítőnek kell lennie. A vizsgáztatásnak nem szabad kimerülnie a „kérdés-felelet” mechanizmusában. A növendék, aki időt és fáradságot nem sajnálva készült a vizsgákra és megválaszolta a kérdést, nagyon kíváncsi arra, hogy hogyan felelt, várja a bírálatot politikai vezetőitől arranéze, hogy hol vannak tudásában „fehér foltok”, mikben mutatkoznak hiányosságai, melyek a gyengéi — és buzdítást vár a jövőre nézve. Vegyük figyelembe, hogy a növendékek, a leendő tisztek, néphadseregünk fejlődő fiatal káderei, akiket segíteni kell a fejlődésben. Amikor a növendék lefelelt, ne fukarkodjunk a megjegyzésekkel, a megállapításokkal, a szóval. Mondjuk meg: ne csodálkozzék bajtárs, ha az alapvető kérdésekben is zavaros fogalmai vannak, amikor a tanulócsoportfoglalkozásain csak immel-ámmal vesz részt és sohasem fordult konzultációs kérdéssel a politikai tiszthez; vagy, Önnek jól felfogó képessége van, de azt gondolta, hogy ha az előadásokon odafigyel, már az elég és nem kell tanulnia; vagy, látja, bajtárs! — úgye, nem volt hiába az a figyelmeztetés, amit politikai tisztjétől kapott, amíg az évközi ellenőrző vizsga alkalmával csak hármásra tudott felelni, lám, most erős négyes; vagy, csak így tovább, bajtárs, ne felejtse el, hogy csak az tud tájékozódni helyesen az életben és tud megfelelni hivatásának, ha tájékozódott a marxizmus-leninizmus kincsesládájában; stb. A vizsgabizottság tanácsai, dicsérő elismerései döntő kihatással lehetnek a káderek fejlődésében.

A vizsgák annak kiértékelésével fejeződnek be. Milyen szempontokat vegyünk figyelembe a vizsgák kiértékelésénél? A növendékek milyen eredményeket értek el a vizsgák során? A vizsgák mutatnak-e fejlődést az előző vizsgákkal szemben? Ha van fejlődés, minek köszönhető? Ha nem mutatkozik fejlődés, mi lehet annak az oka? Mely szakaszok, illetve alosztályok mutatják a legszembetűnőbb fejlődést vagy lemaradást, miért? Kimutat-

ható-e a kommunisták, a párttagok és tagjelöltek élenjáró szerepe a vizsga-eredményekben? A vizsgák előkészítésében, megszervezésében és lefolyásában milyen zavarok és hiányosságok mutatkoztak? Milyen tapasztalatokat szereztünk a jövőre nézve?

A vizsgák kiértékelése sokat javíthat az oktatási és általában a párt-politikai munkánkban, ha az reális, nem kendőzi el a hiányosságokat, helyesen kiértékelve kimutatja az eredményeket és konkrét útmutatást ad a következő tanulmányi év oktatási munkájára. Nem ér semmit, sőt ártunk vele magunknak és az ügynek, ha a felsőbb politikai szervek bírálatától félve takargatjuk mulasztásainkat, leplezzük hibáinkat és elhallgatjuk eredményeinket. A politikai oktatásban elkövetett hibák és letagadhatatlan mulasztások bátor feltárásával csak erősödünk, erősítjük néphadseregünket.

A tisztképző iskolákon dolgozó pártpolitikai munkások, politikai tisztek felelőssége nagy. Olyan tiszteket kell nevelniök, akik éppen a magasabbfokú politikai oktatás révén öntudatosabbak és kint a csapatoknál a harcosok között valóban sikerre tudják vinni a politikai és katonai kiképzést. A mi célkitűzésünk: olyan hadsereg megteremtése, kiépítése és szilárddá tétele, amely csak egyet ismer — a győzelmet. Ennek a célkitűzésnek megvalósítására rendíthetetlen, bátor, a munkában kitartó, kiválóan képzett, a marxizmus-leninizmus elméletével és gyakorlatával felvértezett tiszteket kell adnunk néphadseregünknek. Az iskola legyen büszke akkor, ha olyan tiszteket dícsérnek meg felettes előljárói, akit ott és ők neveltek. De lelkiismeretfurdalást érezzenek, ha volt növendékük fenyítéséről értesülnek. A feladatok nagyok, a felelősség is nagy, de a munka annál szebb és nemesebb. Olyan tiszteket kell nevelni a néphadseregnek, akik öntudatosan védik Hazánkat, hűek nagy Pártunkhoz, őszintén ragaszkodnak a hatalmas Szovjetúnióhoz és egyek a proletárnemzetköziségben, mint az igazi hazafiságnak biztos zálogában. „Legyenek büszkéek arra, hogy népünk és Pártunk azzal a megtisztelő feladattal bízta meg önöket, hogy néphadseregünk számára új tiszteket neveljenek. Népünk és Pártunk nem fog megfélekezni az önök munkájáról” — mondotta a miniszter bajtárs 1949 július 4-én.

